

Rutinerte laksedamer

I lakseverden er det de eldre, og store laksedamene som er de mest populære. De legger de største og flotteste eggene, og bruker kroppen sin til å skubbe vekk små, plagsomme konkurrenter.

AV TROND RØDVIK | PUBLISERT 1. AUG. 2013 | OPPDATERT 7. JUL. 2022

Laks

Proppfulle av egg

Proppfulle av egg og energi starter de på den strabasjose svømmeturen opp elva. Underveis tar de pauser for å arbeide. I grus graver fisken dype hull med halen og fyller dem med egg. I de dype, varme gropene kan de befruktete eggene ligge i og varmt gjennom vinteren. Klekking skjer nemlig ikke før til våren.

Lakseegg og lakseyngel på steinbunn i vann

Lakseegg og yngel. Foto: Samfoto/NTB Scanpix

Stor trafikk

De store rutinerte damene vet hvordan hull skal graves. Der det er stor trafikk av flotte laksehanner rigger de seg til. Ofte mange hunner legger eggene sine på samme plass. Da er det bra å være stor og tung. Et lite dult med baken, og konkurrenter må finne seg en annen plass.

70 prosent av energien

Det tar på å svømme mot strømmen og presse ut store mengder egg. Laks bruker omtrent 70 prosent av energien sin på dette. Mens kanadiske- og europeiske laks sier takk for seg etter en gyting, svømmer ofte norsk laks stolt videre. Ut av el og ut i det store havet. En ny oppfeitningsrunde i Nord- Atlanteren står for tur.

Forskeren Elina holder opp en fisk

Nordnorske hardhauser

Det er særlig i Nord-Norge vi finner disse flergangsgyter

Elina Halttunen forsker på laks. Foto: Marius Hansen

hardhausene. Forsker Elina Halttunen tror at det kalde klimaet kan være grunnen: - Laksen er et kaldblodig dyr.

Den har lik temperatur i kroppen som vannet den plasker rundt i. Når det er kaldt, bruker laksen mindre energi. Så den nordnorske laksen har ofte mye energi igjen etter gyting. Laksen spiser ikke mens den er i elva, og må klare seg i opptil ei uten mat. Energien den har spart, hjelper den til å overleve. De mest aktive nordnorske laksedamene gjennomfører seks gyteturer. Og i de årene det er få unge gytere i elva, er det nettopp disse eldre laksehunnene som redder fiskebestanden.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 4. april 2025, kl. 15.17 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.